

Veiledning om påstandsmerking på kosmetiske produkter

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Mattilsynet

Produktpåstander fremstår i form av tekst, bilder og symboler for å fremheve egenskaper ved et produkt. I EU og Norge er det regler og anbefalinger som skal hindre at det gis uoppriktige, villedende eller tvetydige påstander. Bakgrunnen til dette er at forbrukere skal kunne ta informerte kjøpsvalg, samt hindre konkurransevridende markedsføring.

Enhver påstand som vises på etiketten for det kosmetiske produktet må dokumenteres, enten produktet frembys for salg i butikkhyllene, på internett, i TV-reklame osv. Det er den juridisk ansvarlige personen (RP) for det kosmetiske produktet i EU/EØS som har plikt til å sørge for at alle påstander angående produktet er underbygget.

Kosmetikkregelverkets artikkel 20:

Når kosmetiske produkter merkes, gjøres tilgjengelig på markedet og annonseres, skal tekst, navn, varemerker, bilder og figurer eller andre tegn ikke brukes til å antyde at disse produktene har egenskaper eller funksjoner som de ikke har.

EU har publisert en egen påstandsforordning for kosmetiske produkter: Forordning (EU) nr. 655/2013. Denne fastsetter krav til **seks generelle kriterier** for begrunnelse av påstander som skal ivaretas ved markedsføring av kosmetiske produkter:

1. *Rettslig etterlevelse av lovbestemte krav (legal compliance)*
2. *Sannferdighet (truthfulness)*
3. *Dokumentasjon (evidence support)*
4. *Ærlighet (honesty)*
5. *Rettferdighet/rimelighet (fairness)*
6. *Informerte valg (allow informed decisions)*

- «Fri for» en ingrediens som er ulovlig i kosmetiske produkter

Påstander som gir inntrykk av at et produkt har en særlig fordel, der denne fordelene bare skyldes overholdelse av lovens minstekrav, er ikke tillatt. For eksempel påstander om '*kortikosteroidfri*' ('free from corticosteroids'), jf. pkt. 1 om lovbestemte krav.

Det samme gjelder påstander som fremhever egenskaper som faktisk følger av forskriften, f.eks. '*Ikke testet på dyr*'. Testing av kosmetiske sluttprodukter på dyr ble forbudt i 2004 og siden 2013 har det

vært et totalforbud mot å selge kosmetikk der sluttproduktet eller ingredienser er testet på dyr (med visse unntak). Dette vil derfor være en negativ påstandsmarkering.

- «Fri for» en ingrediens som er tillatt i kosmetiske produkter

Det er ikke tillatt med påstander som er nedsettende mot ingredienser som anvendes lovlig. F. eks påstand om 'fri for konserveringsmidler' skal ikke brukes om et produkt inneholder en ingrediens med anti-mikrobiell effekt, jf. pkt. 4 om ærlighet. 'Fri for parabener' aksepteres ikke da det er nedsettende om produkter med lovlig innhold av parabener, jf. pkt. 5 om rettferdighet.

- Påstand om «uten allergener», «uten parfyme», med flere

Påstand om 'Uten innhold av stoffer med allergener' eller produkt med 'sensitiserende egenskaper' er ikke tillatt da det ikke kan garanteres at en substans ikke kan utløse en allergisk reaksjon, jf. pkt. 4 om ærlighet. Å hevde at et produkt er allergenfritt med bakgrunn i at det ikke inneholder noen av de 24 duftstoffene som er anerkjent som allergifremkallende, er mulig misvisende da ethvert stoff er et potensielt allergen. 'Uten parfyme' skal heller ikke brukes om produktet inneholder en ingrediens som utøver en parfymende funksjon, uten hensyn til andre funksjoner stoffet måtte ha.

En påstand om 'Uten hormonforstyrrende stoffer' er ikke en verifiserbar påstand, siden det ikke er en offisiell definisjon av hva et hormonforstyrrende stoff er, jf. pkt. 2 om sannferdighet.

Påstander kan tolereres – om de er informative

Noen påstander er akseptable når de gir nyttig informasjon til forbrukere. Kosmetiske produkter kan da bli merket med informasjon om at det er egnet til bruk relatert til helse (allergier, sensibilisert hud som følge av behandlinger, ulykker eller kirurgiske prosedyrer), livsstil eller tro (ønsker å unngå et stoff eller kategori av stoffer). Påstandene vurderes i hvert enkelt tilfelle ut fra kriterium i pkt. 6 om informerte valg, og dokumenteres i produktets produktinformasjonsdokument.

Eksempler inkluderer påstander om alkoholfri (alkohol for etanol), GMO-fri, ingen ingredienser av animalsk opprinnelse, egnet for veganer, såpefri (forutsatt at ingen ingredienser er avledet fra en forsåpningsreaksjon), duftfri (forutsatt at det ikke finnes noe duftstoff i produktet, uavhengig av produktets øvrige funksjon) og fargefri (eller angivelse av «uten kunstige farger»/«uten tilsatte farger»). Påstand om 'Uten konserveringsmiddel' er godtatt, forutsatt at produktet ikke inneholder stoff som har beskyttende effekt mot mikroorganismer, selv om det ikke er oppført i vedlegg V i kosmetikkforordningen.

Medisinske påstander er ikke tillatt

Påstand om helsebringende effekt som 'god effekt på eksem, psoriasis og akne' kan være medisinsk og produktet kan bli ansett som et legemiddel.

Dette er ikke en uttømmende liste med eksempler på påstandsmarkering . «Teknisk dokument» for kosmetikkpåstander lister opp flere eksempler på «fri-for» påstander som ikke er akseptable, og gir også eksempler på noen unntak.

Kilder

- Forskrift om kosmetikk og kroppspfleieprodukter – jf. § 1a og artikkel 20 om produktpåstander: <https://lovdata.no/forskrift/2013-04-08-391/a20>
- Forordning 655/2013 om fastsettelse av felles kriterier for begrunnelse av påstander brukt om kosmetiske produkter <https://lovdata.no/forskrift/2013-04-08-391/§1a>
- «Tekniske dokument for kosmetikkpåstander» gir eksempler på beste praksis for bruk av de felles kriteriene i forordning 655/2013. Anbefalinger, ikke rettslig bindende. <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/24847/attachments/1/translations/en/renditions/native>